

REAȚIA OPINIEI PUBLICE DIN TIMIȘ-TORONTAL FAȚĂ DE VIAȚA POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ DIN ANUL 1947

Vasile Rămneanțu

Cuvinte cheie : Banat, 1947, viață politică și economică
Keywords: Banat, 1947, political and economic life

Lucrarea de față își propune să analizeze reacția opiniei publice din județul Timiș -Torontal față de evenimentele politice și economice din anul 1947. Ea este o continuare a studiului care a apărut în cursul anului 2005¹.

Din punct de vedere politic ridicarea armelor de vânătoare care aparțineau liderilor locali ai opoziției democratice a constituit una dintre măsurile luate de către autorități la începutul anului 1947. Potrivit ordinului Legiunii de jandarmi Timiș -Torontal erau ridicate armele celor care „nu inspiră destulă încredere morală și politică față de actualul regim”². La această acțiune alături de jandarmi au participat și lideri comuniști locali³, iar în urma acestei acțiuni au fost ridicate de pe raza Legiunii de jandarmi Timiș-Torontal armele de vânătoare de la aproximativ 306 persoane⁴.

Autoritățile au recurs însă la măsuri mult mai dure față de opoziții anticomuniști. Astfel președintele organizației P. N. Ț. Gherteniş a fost reținut „ca unul care în timpul alegerilor parlamentare (din noiembrie 1946 n. a.) s-a remarcat pentru reușita în alegeri a P. N. Ț.” La adresa sa nu existau însă probe de vinovăție, negăsindu-se martori care să dovedească activitatea „antidemocratică” a celui arestat. Aceasta deoarece în localitatea de mai sus 95% din populație a votat în noiembrie 1946 în favoarea național-țărăniștilor. Singurele acuzații veneau din partea unor comuniști⁵.

Și Minda Florea din Saravale, fost candidat pe lista de deputați P. N. Ț. la alegerile din 19 noiembrie 1946, era urmărit de către jandarmerie pentru a fi arestat. Pentru ridicarea lui de la domiciliu șeful de post a fost

însoțit de către un reprezentant al P. C. R. și unul tătărăscian, dar cel urmărit a dispărut⁶.

Teroarea contra fruntașilor P. N. Ț. din Timiș-Torontal s-a intensificat spre vara lui 1947, atingând punctul culminant după dizolvarea celui mai puternic partid anticomunist din România. O notă a Legiunii de jandarmi Timiș-Torontal ordona „facerea perchezițiilor simultane a șefilor de cluburi, caselor de sfat a locuitorilor fruntași din P. N. Ț., a președinților, vicepreședinților, consilieri, conducători a-i tineretului masculin și feminin, șefilor de sectoare, locuitorilor propagandiști care înainte de alegeri și în ultimul timp au desfășurat o propagandă intensă”⁷. Conform acestui ordin s-a efectuat o percheziție la președintele tineretului național țărănist din Jebel⁸. Un alt ordin al Legiunii de jandarmi Timiș-Torontal, având numărul 1461/ 1947 prevedea descinderi domiciliare la toți membrii marcantă ai P. N. Ț. în scopul căutării de armament, muniție, arhive. În baza acestui ordin au fost efectuate percheziții la șeful organizației P. N. Ț. din Crai-Nou⁹, precum și la locuința președintelui P. N.Ț. din Chevereșu-Mare (dispărut din localitate), unde s-au găsit broșuri național-țărăniste¹⁰. La aceste ordine s-a mai adăugat cel cu nr. 499/1947 al Ministerului Afacerilor Interne, care ordona efectuarea de percheziții la toți președinții și membrii P. N. Ț. în vederea ridicării broșurilor și materialelor de propagandă. Trebuiau arestați indivizii asupra cărora se găseau asemenea materiale¹¹.

În această situație o serie de lideri locali național-țărăniști au dispărut din localitățile lor, mai ales după dizolvarea partidului. La astfel de acte disperate au recurs președintele P. N. Ț. din satul Omoru-Mare, precum și cel din Banloc¹². Dar nu toți cei urmăriți au reușit să se ascundă, cei reținuți fiind apoi internați. Printre aceștia s-a numărat și farmacistul Pulca N. din Deta, cel care a fost șeful organizației național - țărăniste din plasa Deta, Gătaia și Ciacova. Acesta a fost arestat pentru următoarele fapte: în decembrie 1944 a organizat întruniri în Deta unde a adus cuvinte jignitoare la adresa Armatei Roșii și P. C. R., adresându-se cu cuvintele: „jos armata roșie și Partidul Comunist”. Apoi în timpul campaniei electorale a dat directive și a înființat echipe de șoc ale organizației de tineret P. N. Ț. În noiembrie 1946 a interzis expunerea afișelor electorale guvernamentale în localitatea Deta. Pentru toate aceste fapte la 6 mai 1947 a fost internat în Penitenciarul civil din Craiova. Aceiași soartă a avut-o Petru Boldea din Petroman, funcționar vamal, care era acuzat că în calitatea pe care a avut-o de șef al organizației de tineret P. N. Ț. din Ciacova a îndemnat tineretul

din comuna respectivă să desfășoare propagandă antiguvernamentală, exprimându-se în public că nu dorește un guvern Petru Groza. Autoritățile precizau că și în campania electorală a făcut propagandă contra guvernului. Ilie Drăghici din Banloc era învinuit că în ziua alegerilor a instigat populația comunei să se prezinte la votare, chiar dacă nu a primit cărțile de alegător¹³. Iulian Bucoviceanu din Seceani a făcut parte din P. N. Ț., dar în 1946 s-a înscris în Frontul Plugarilor „pentru a se camufla”. Era pus sub acuzație că în 1945 a adus insulte la adresa membrilor F. N. D., iar în 1946 a instigat populația din localitate să nu predea cota obligatorie de cereale¹⁴. Un caz aparte l-a constituit învățătorul Petre Ionescu, acuzat de românism, fiindu-i înscenată și o anchetă administrativă de pe urma căreia a ieșit nevinovat¹⁵. Aurel Bohariu din Șoșdea era acuzat că datorită propagandei pe care o făcea, populația satului nu avea încredere în regimul „democratic”, iar în urma acestei propagande majoritatea locuitorilor au votat la 19 noiembrie 1946 lista nr. 4¹⁶.

Un raport întocmit de către postul de jandarmi Remetea Mare în 26 august 1947 preciza că în urma desființării P. N. Ț., membrii acestui partid din comună au început să se înscrie în P. N. L. Brătianu și respectiv P. N. L. Tătărașcu (în special în acesta) cu scopul de a se sustrage urmărilor și respectiv arestărilor¹⁷. Și la Ususau o mare parte dintre foștii membrii național-țărăniști fiind urmăriți, s-au înscris în B. P. D., cei mai mulți intrând în Fr. Plugarilor. În ciuda acestei inițiative ei erau urmăriți în continuare de către autorități¹⁸. La Brestovăț, unde opoziția democratică a câștigat la alegerile din 1946, majoritatea românilor fiind maniști s-au înscris după dizolvarea partidului în P. S. D. Rădăceanu. Din P. C. R. făceau parte locuitorii de origine slovacă din comună¹⁹. Preotul unit din Sângeorge era acuzat de activitate manistă, alături de el activând coloniști veniți în comună din Ardeal²⁰. Primarul din Pustiniș era învinuit că era antidemocrat. În comună s-a prezentat o delegație din partea B. P. D. care a explicat populației evoluția procesului politic în care era implicat liderul național-țărănist Iuliu Maniu. Când s-a cerut să se semneze moțiunea de condamnare a lui Maniu, primarul a refuzat să o facă, iar cei prezenți văzând gestul primarului au plecat acasă, moțiunea fiind semnată doar de către un membru aparținând Frontului Plugarilor²¹. Și la Luncareț a avut loc o astfel de adunare de condamnare a lui Maniu. Învățătorul din localitate, înscris în B. P. D., a refuzat să semneze documentul incriminatoriu și drept urmare toți cei prezenți au părăsit adunarea,

obținându-se doar șase semnături de la membrii P. C. R.²². În localitățile Birda și Sângeorge foștii membrii P. N. T. urmăreau cu atenție procesul intentat lui Iuliu Maniu²³. La Jebel foștii național-țărăniști au început să se înscrie în P. C. R.²⁴.

La Recaș circula zvonul că în curând P. N. L. Tătărașcu va fi scos din B. P. D., fiind obligat astfel să intre în ilegalitate. Membrii din localitate ai acestui partid erau alarmați de această evoluție politică, fiindu-le teamă că vor avea aceeași soartă ca și maniștii²⁵. După ce zvonul s-a confirmat²⁶ membrii P. N. L. Tătărașcu din localitatea Ciacova se temeau de represalii politice, fapt ce i-a determinat pe cei mai mulți să se înscrie în alte partide din Blocul guvernamental, în special în Frontul Plugarilor. În urma ieșirii de la guvernare a P.N.L. Tătărașcu se observa o neliniște și în „rândul populației neutre”. Aceiași stare de spirit este întâlnită și la Clopodia²⁷.

Personalul C. F. R. Izvin refuza să se înscrie în P. C. R., iar pentru a scăpa de această obligație, majoritatea celor care munceau aici s-au înscris în alte partide din B. P. D., precum P. S. D. și respectiv P. N. L. Tătărașcu. Raportul jandarmeriei preciza că muncitorii nu s-au înscris în P. C. R. deși erau amenințați de către autorități că vor fi dați afară din serviciu²⁸.

Sectorul de jandarmi Grabați a elaborat în cursul anului 1947 un raport privind situația politică pe raza postului respectiv. Se preciza că nu s-au semnalat activități de tip fascist. În privința opoziției aceasta nu a organizat nici o acțiune politică importantă. Potrivit documentului în Grabați existau 128 de membri și simpatizanți ai opoziției, în Gottlob 19 membri și simpatizanți, iar în Lenauheim 81 de membri și simpatizanți. În Grabați un locuitor a ofensat guvernul, fiind înaintat justiției. Documentul propunea supravegherea intensă a întregii populații de pe raza sectorului de jandarmi respectiv²⁹.

Un alt raport întocmit de către sectorul de jandarmi Checea semnala manifestări de instigare contra guvernului, șovinism, propagandă subversivă, acte de sabotaj și de trădare³⁰. Pe raza postului de jandarmi Firiteaz parte dintre foștii legionari s-au înscris „cu trup și suflet în Organizațiile Partidelor din Bloc”. Cea mai mare parte dintre aceștia nu mai activau însă politic. Imediat după alegeri s-a răspândit zvonul că Anglia și S. U. A. nu recunosc guvernul Groza deoarece nu a organizat alegerile într-un mod corect, cele două puteri nerecunoscând nici rezultatul scrutinului. La Seceani opoziția democratică era puternică. Datorită ilegalităților care s-au săvârșit la împărțirea pământului mulți dintre

luptătorii, invalizii, văduvele de război erau nemulțumiți și s-au retras din organizațiile politice aflate la guvernare, părând „a se lipi mai mult de opoziție”. La Fiscut după alegeri membrii opoziției credeau că guvernul Groza va cădea, locul lui urmând a fi luat de către un guvern Maniu. În comuna Hunedoara-Timișana de partea Blocului la alegeri s-au aflat doar funcționarii. Restul populației a votat listele P. N. Ț. și P. N. L. Brătianu. Parte dintre locuitori deși s-au înscris în Frontul Plugarilor și în P. S. D. nu au votat cu aceste partide. În ziua alegerilor membrii opoziției nu au votat până nu au avut și ei reprezentanți în Comisia Electorală³¹.

În privința sectorului de jandarmi Orțișoara, legionarii nu mai activau, majoritatea fiind încadrați în B. P. D. Potrivit raportului, la alegerile din 1946 opoziția a obținut 50% din voturi. După alegeri membrii opoziției credeau în schimbarea lucrurilor și venirea lor la putere. Mișcarea „reacționară” era în creștere, iar liderii locali maniști activau intens. La Carani opoziția nu era puternică, majoritatea populației fiind formată din germani. Se propunea urmărirea liderilor P. N. Ț. pentru „a fi prinși făcând propagandă reacționară” și a fi deferiți justiției. Și la Calacea datorită faptului că populația era majoritar germană, opoziția era slabă. La Jadani majoritatea populației fiind de etnie română a fost încadrată, în cea mai mare parte, în P. N. Ț. și P. N. L., votând în 1946 cu aceste partide. Și în acel moment, precizează documentul, sătenii erau de partea celor două formațiuni politice, fiind nevoie de urmărirea îndeaproape a locuitorilor acestei comune³².

La 26 noiembrie în comuna Denta circula zvonul că Regele Mihai I aflat la Londra nu se va mai întoarce în țară, urmând ca la conducerea României să se instaleze partidul comunist. „Populația era foarte mâhnită” deoarece ținea la rege „ca la ceva prea scump și că dacă se va întâmpla așa ceva în țară va fi rău”³³.

În privința evoluțiilor relațiilor internaționale, la Chevereșu-Mare circula zvonul adus de către moldoveni aflați în trecere prin localitate că în curând va fi declanșat un război între Anglia și S. U. A. pe de o parte și U. R. S. S.-ul pe de altă parte, fapt ce producea îngrijorare în comună³⁴. La Saravale, un raport al postului de jandarmi sublinia că membrii proveniți din „cercurile reacționare” au lansat zvonul că diviziile Tudor Vladimirescu și Horia, Cloșca și Crișan vor acorda ajutor partizanilor comuniști greci ce luptau contra trupelor guvernamentale și respectiv armatei lui Tito contra armatei regaliste. Anumiți tineri care urmau a fi

încorporați erau sfătuiți de cei care răspândeau zvonurile să refuze repartizarea la una dintre cele două divizii, nefiind permis ca aceștia să lupte contra S. U. A. și Angliei³⁵. La Topolovățu Mare populația era foarte îngrijorată de posibilitatea declanșării unui război între cele două blocuri politico-militare deja constituite³⁶, știre răspândită și la Voiteg³⁷, Mănăștur (adusă de pe piața din Arad)³⁸, Ciacova³⁹. La Dragșina circula zvonul că în Iugoslavia a izbucnit un război civil între Tito și regalisti⁴⁰.

Populația de pe raza postului de jandarmi Clopodia, în special cea din Ferendia, nu a primit cu mare entuziasm acțiunea de colectare de produse pentru ajutorarea poporului grec. Parte din locuitori nu au donat nimic, iar alții au dat prea puțin, afirmând că „iar se începe cu colectări ca iarna ce a trecut pentru Moldova”⁴¹. La Mănăștur circula zvonul referitor la viitoarele alegeri din Ungaria, potrivit căruia S. U. A. și Anglia au promis maghiarilor că în cazul în care vor vota pentru monarhie, Ungaria va primi pământurile pierdute, printre care și o parte din Banat. Din această cauză populația română era îngrijorată⁴². La Seceani a fost lansat zvonul că România se pregătea intens de război, urmând să lupte contra trupelor de „partizani fasciști” din Grecia⁴³. În raza sectorului de jandarmi Deta în urma eșecului Conferinței de la Londra a miniștrilor de externe ai celor patru puteri⁴⁴ „reacțiunea” a început o vie campanie de comentarii potrivit căroră un nou război era inevitabil, iar Anglia, S. U. A. și Franța se opuneau formării unui guvern central în Germania precum și la dezmembrarea industriei de război germane. În legătură cu vizita pe care liderul comunist iugoslav a efectuat-o în România, acesta, din inițiativa Moscovei, căuta să formeze un bloc al țărilor din Balcani, alcătuit din Iugoslavia, România, Bulgaria, Ungaria. Circula și informația potrivit căreia se intenționa să se realizeze un schimb de populație între România și Iugoslavia. Populația discuta și despre schimbarea guvernului francez⁴⁵.

În privința populației de etnie sârbă din Timiș-Torontal un raport al jandarmeriei subliniază că în localitățile Dejan, Omoru Mare, Jamu Mare, locuitorii sârbi înstăriți erau de partea Regelui Petru, restul fiind de partea lui Tito⁴⁶. Un raport al sectorului de jandarmi Periam menționa că în comuna Sâmpetru - Mare s-a întocmit un tabel cu sârbii din localitate, pentru a se interveni în vederea efectuării unui schimb de populație româno-iugoslav. Majoritatea populației sârbe era foarte agitată din această cauză, nedorind efectuarea schimbului de populație. Autoritățile au luat măsuri de liniștire a populației⁴⁷.

Un episod interesant îl găsim într-un document care ne informează că șeful poliției din Vârșeț (Iugoslavia) atrăgea atenția autorităților române că într-o serie de localități din Banatul românesc (Mănăstire, Sângeorge) se găseau „bande de sârbi aparținând organizațiilor generalilor Mihailovici și Nedici, ce erau sprijinite de organizațiile reacționare” din România. Asemenea bande existau și prin pădurile din apropierea Oraviței, Moldovei Vechi, etc. „Reacționarii” din România le procurau acte de identitate false. Verificările efectuate de către jandarmi în localitățile respective din Timiș-Torontal nu au confirmat informațiile venite de la Vârșeț. Se sublinia în rapoartele întocmite cu acest prilej că în localitățile respective partizanii sârbi au fost prezenți în anii 1944 și 1945, dar din primăvara lui 1946 nu și-au mai făcut apariția. Și la Mănăstire și Sângeorge sârbii înstăriți simpatizau cu regele Petru, iar restul cu Tito⁴⁸.

Dintr-o notă întocmită la 16 aprilie 1947 Inspectoratul de jandarmi Timișoara arată că era informat că în rândul populației sârbe din județul Caraș a fost lansat zvonul potrivit căruia la Conferința de Pace de la Paris s-ar fi hotărât de către marile puteri ca toți locuitorii de origine sârbă din România să fie transferați în Iugoslavia, în locul lor urmând a fi aduși cetățeni iugoslavi de origine română din Valea Timocului. Față de acest zvon populația sârbă din Caraș se arăta îngrijorată. Posturile de jandarmi din Timiș-Torontal erau solicitate să verifice dacă astfel de zvonuri circulau și în acest județ. Totodată s-a verificat dacă se întocmea un recensământ al populației sârbe în vederea efectuării schimbului de populație. În urma verificărilor, se arăta că pe raza secției de jandarmi Gătaia a circulat zvonul privind schimbul de populație, sârbii nefiind mulțumiți cu o astfel de perspectivă, nevrând să plece și să-și lase avutul pe care îl aveau. Doar în localitatea Sâmpetru Mare învățătorul și primarul, ambii de origine sârbă, au întocmit un astfel de recensământ, restul sectoarelor de jandarmi neavând nimic de raportat în acest sens⁴⁹.

Totuși în continuare zvonurile privind un acord româno-iugoslav în vederea efectuării unui schimb de populație au circulat în localitățile Gad și Dinaș⁵⁰. Un raport din 19 iunie 1947 subliniază că cetățenii sârbi din Dinaș și Peciu Nou erau foarte îngrijorați deoarece cu circa două săptămâni în urmă „dela Organizațiile clandestine Iugoslave existente în Timișoara, care se ocupă cu repatrierea lor din România în Iugoslavia, ar fi dat instrucțiuni ca toți sârbii din România să se pregătească că în curând se va face schimbul de populație între Iugoslavia și România”. În această situație

sârbii erau foarte nemulțumiți și îngrijorați că vor fi evacuați cu forța și duși în Iugoslavia, majoritatea dintre ei nefiind mulțumiți cu guvernarea existentă în țara vecină, fiind îngrijorați și datorită faptului că un război între foștii aliați antihitleriști ar fi iminent, iar în acest caz „acest popor (Iugoslavia n. a.) se va distruge în întregime”⁵¹.

La 18 iulie 1947 Inspectoratul de jandarmi Timișoara informa Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal despre înființarea unei formațiuni secrete sârbe intitulată U. M. M. A. Această organizație a fost identificată în trei comune din județul Caraș. Documentul preciza că nu se cunoaște semnificația inițialelor organizației. Din cercetările efectuate de către secțiile locale de jandarmi din Timiș-Torontal s-a constatat că formațiunea respectivă urma să se înființeze în localitățile Dejan⁵² și Moravița (unde tineri sârbi doreau să o formeze)⁵³. În același timp tineri sârbi din Dejan, Sângeorge, Mănăstire, au trecut fraudulos frontiera în Iugoslavia⁵⁴.

La Cenadu Mare locuitorii români erau nemulțumiți că sârbii din localitate căutau să pună stăpânire pe toate instituțiile și organizațiile culturale, economice locale. Din această cauză conflictele dintre cele două părți se înteteau. În Iugoslavia plecau echipe de sârbi pentru a participa la refacerea căilor ferate, iar „când vin în țară sunt echipați în uniforme speciale cu diferite decorații”. Românii susțineau că prin acțiunile lor sârbii urmăreau un scop politic, chiar alipirea Banatului românesc la Iugoslavia⁵⁵.

La Satchinez, Gelu, Mănăstur populația sârbă referindu-se la plecarea voluntarilor pentru construirea căii ferate de la Sarajevo, comenta că de fapt aceștia au fost trimiși să lupte ca partizani pe frontul din Grecia, aceasta cu atât mai mult cu cât cei plecați trebuiau să se întoarcă acasă și nu s-au întors⁵⁶.

La Giera exista o stare conflictuală între sârbi din considerente politice, aceștia fiind împărțiți în două tabere: unii erau înscrși în Frontul Plugarilor, iar majoritatea în P. C. R⁵⁷.

În martie 1947 în urma unei inspecții efectuate la Moravița de către comandantul brigăzii de grăniceri, a fost lansat zvonul printre românii veniți din Iugoslavia și stabiliți în localitatea de mai sus că aceștia vor fi expulzați în țara lor natală. Drept urmare o parte dintre cei vizați s-au refugiat pentru două zile în Stamora-Germană unde au stat ascunși, după care s-au înapoiat la casele lor⁵⁸.

În privința șvabilor, documentele Legiunii de jandarmi Timiș-Torontal consemnau numărul șvabilor întorși din lagărele de muncă forțată

din U. R. S. S. Conform acestora până la 25 decembrie 1947 s-au înapoiat 1044 de bărbați și 769 de femei⁵⁹.

Dincolo de aceste cifre, cererile trimise autorităților de către șvabii bănățeni pentru eliberarea rudelor aflate în lagărele sovietice dezvăluie drame de nedescris. Astfel doi șvabi din Giarmata solicitau eliberarea soțiilor lor. Ambele familii nu au făcut parte din G. E. G., iar bărbații au luptat în armata română pe frontul de vest. În timp ce aceștia luptau contra armatei hitleriste, soțiile lor au fost ridicate și trimise în gulagul sovietic deoarece „nu au putut face dovada că sunt de altă origine decât cea germană”. Ambele femei erau mame, una avea doi copii minori, cealaltă trei, „unul murind imediat după plecarea mamei după dorul ei” (avea 11 ani). Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal și-a dat avizul favorabil pentru reîntoarcerea din U. R. S. S. a celor două femei germane⁶⁰.

În anul 1947 șvabii au fost trimiși în detașamentele de muncă obligatorie de la carierele de piatră Șanovița, și Jdioara⁶¹, la ferma Ministerului Afacerilor Interne din comuna Băicoi⁶², județul Prahova, la Spitalul Militar din Timișoara⁶³, la Petroșani, la Uzinele și Domeniile Reșița⁶⁴, la fabrica Nădrag⁶⁵ sau la Uzinele de Fier din Hunedoara⁶⁶.

Într-o notă a Inspectoratului general de Poliție Timișoara, biroul Detașamentului de muncă, adresată la 7 iunie Legiunii de jandarmi Timiș-Torontal se preciza că „ținem să vă reamintim că toți germanii în vârstă între 18 și 45 de ani bărbați, sunt obligați de a presta muncă obligatorie, și în consecință rugăm binevoii a da ordin organelor Dvs. în subordine pentru înaintarea acelor germani cari nu sunt repartizați la munca obligatorie. Rămân pe loc numai acei, cari sunt aprobați de D. G. P. sau de noi pe seama C. F. R. și acei cari sunt aprobați de noi la diferite munci, respectiv, au contractat cultivarea sfeclei de zahăr pentru Fabrica de zahăr Banat S. A. Freidorf”⁶⁷.

Unii dintre șvabii care au fost trimiși să muncească în detașamentele de muncă obligatorie au fugit, fiind acuzați de „neloialitate față de statul român”. Cei care „dezertau” din aceste detașamente urmau să fie trimiși la Centrul de strângere Oradea⁶⁸.

La Bacova în urma ridicării germanilor care au făcut parte din trupele SS, șvabii au lansat zvonul că în scurt timp se va declanșa un război între Anglia și S.U.A. pe de o parte și respectiv U. R. S. S.-ul pe de altă parte. Documentul jandarmeriei arată că șvabii aprobau un astfel de conflict deoarece în urma unei victorii obținute de occidentali ei urmau să fie din

nou liberi⁶⁹. Din Liebling mai mulți tineri șvabi au trecut ilegal frontiera, plecând în zona de ocupație anglo-americană din Germania pe motivul că în România erau persecutați⁷⁰. Și la Tomnatic majoritatea germanilor au solicitat repatrierea în Germania sau în Franța. Unii dintre șvabi făceau dese intervenții la București, căutând prin intermediul Consulatului francez să obțină cetățenia franceză. Ei doreau să părăsească România deoarece au fost expropriați⁷¹.

Pe baza unei convenții, o serie de germani originali din Dobrogea au plecat în Germania, înapoindu-se în țară după 23 august 1945, fiind trimiși în România de către autoritățile de ocupație sovietice din Germania. Autoritățile române solicitau în iunie 1947 expulzarea acestora în zona de ocupație americană din Germania⁷².

În privința maghiarilor din Timiș-Torontal, în cursul anului 1947 au fost internați cetățeni de origine maghiară, unii fiind membrii U. P. M., majoritatea dintre cei ridicați fiind acuzați de șovinism⁷³. În Chevereșu Mare circula zvonul că în curând Ungaria va ocupa Ardealul și Banatul, populația fiind încurajată să nu mai predea cotele obligatorii deoarece odată cu venirea ungarilor nu se vor mai face colectări⁷⁴. Și la Firiteaz maghiarii erau acuzați că „lucrau pe față în favoarea Ungariei”, fiind supravegheați de către autorități⁷⁵.

La 2 octombrie 1947 rutenii din comuna Paniova, colonia Karol, precum și din alte localități au primit ordinul de a se pregăti pentru plecarea în U. R. S. S., ce urma să aibă loc până la 15 octombrie. Aceștia au început să-și vândă averea dar și să-și distrugă casele. Ei declarau că au primit aprobarea Comisiei interaliate de control sovietică de a-și vinde casele⁷⁶. Rutenii din cătunele Ilinț și Sinic din cadrul comunei Secaș își transportau, cu ajutorul camioanelor sovietice, bagajele la gara Belinț în vederea repatrierii în U. R. S. S. Potrivit documentelor emise de către postul de jandarmi din localitatea respectivă cei care urmau să plece „aveau o oarecare durere sufletească” neștiind în ce locuri urmau să ajungă. La plecare au vândut sau au distrus toate clădirile pe care și le-au construit de-a lungul vremii⁷⁷. În urma plecării în Uniunea Sovietică a coloniștilor ruteni din Variaș, intelectualii și liderii sârbi din localitate se temeau de confirmarea zvonului care circula, potrivit căruia urmau să fie aduse 100 de familii de coloniști români macedonieni și astfel elementul român din comună „va lua proporții”. În consecință conducătorii sârbi doreau să împiedice realizarea eventualei colonizări⁷⁸.

Populația slovacă din satul Teș la sosirea delegatului oficial ce urma să se ocupe de repatrierea acesteia în Cehoslovacia, a refuzat să plece, deși inițial a fost înscrisă pe listele de repatriere. Din Brestovăț au plecat mai întâi cei fără avere⁷⁹.

Din punct de vedere economic în ianuarie 1947 populația vorbea că grâul care a fost colectat de către autorități nu a ajuns în regiunile deficitare⁸⁰. În raza sectorului de jandarmi Ciacova starea de spirit a muncitorilor care lucrau la C. F. R. Timișoara și care locuiau în raza respectivului sector, era agitată din cauza salariului mic pe care îl primeau⁸¹, situație întâlnită și pe raza sectorului de jandarmi Giulvăz⁸². În cadrul secției de jandarmi Fratelia doar un număr mic de muncitori erau mulțumiți de starea lor materială. Se propunea stricta supraveghere a tuturor muncitorilor din întreprinderi⁸³. La Jimbolia exista o stare de îngrijorare în rândul comercianților și meseriașilor din cauza impozitelor prea mari și a prețului mărfurilor ce creștea în fiecare zi⁸⁴. Datorită evoluției prețurilor micii comercianți din Buziaș erau hotărâți să renunțe la a mai face comerț⁸⁵. Situația era identică și la Chizătău. Operațiunile comerciale erau foarte reduse. Din momentul înființării Cooperativelor, acestea primeau mărfurile la preț oficial, distribuindu-le astfel locuitorilor la un preț convenabil. În schimb mărfurile pe care le procurau comercianții erau „foarte costisitoare” deoarece nu le puteau primi decât „pe preț negru, din care cauză sunt nevoiți a le vinde scump”. În aceste condiții cumpărătorii erau foarte puțini. În privința meseriașilor, aceștia nu-și puteau procura materialele de care aveau nevoie⁸⁶. Situația era identică la Lipova și Ciacova (și transportul mărfurilor era ridicat)⁸⁷.

În ziua de 9 aprilie 1947 lucrătorii de la Fabrica de tutun din Timișoara au încetat lucrul deoarece conducerea întreprinderii a refuzat să le acorde gratificația în țigări de Paști, pe care aceștia o primeau în mod tradițional. Tratatul purtate cu comisia locală de sindicat, precum și cu o delegație din partea F. U. M. au eșuat. Muncitorii au acuzat guvernul că nu era în măsură să conducă țara, la acțiunea grevistă participând și muncitorii care făceau parte din F. U. M. În aceeași zi muncitorii au intrat în vacanța de Paști, reluând lucru în 16 aprilie, fără a mai primi gratificația⁸⁸.

În ziua de 28 aprilie 1947 muncitorii de la Fabrica de chibrituri din Timișoara nu au intrat la lucru fiindcă nu au primit tainul de 100 de cutii de chibrituri săptămânal, pe care îl primeau până atunci. În cursul tratativelor greviștii au cerut ca până la mărirea salariilor să li se dea cota

de chibrituri pe care o primeau înainte. Deoarece greva a continuat și în 29 aprilie, autoritățile erau îngrijorate că prelungirea ei „ar avea influență periculoasă în legătură cu starea de spirit a muncitorimii din toate întreprinderile din localitate”. În consecință la fața locului s-a deplasat prim chestorul Poliției municipiului Timișoara pentru a-i convinge pe muncitori să reia lucru. Demagogic acesta le-a spus că situația economică grea a țării provenea din „lipsa de producție”, tainurile lor fiind suprimate din această cauză. Încetarea lucrului lovea în interesele materiale ale muncitorilor, greva atrăgând dușmănia asupra celor din fabrică din partea celorlalte categorii sociale deoarece produsele fabricate se vor împușina pe piață. În această situație reacțiunea putea afirma că regimul democrat a dat prea multe drepturi și libertăți muncitorilor, pe când suprimarea acestora din trecut era foarte justificată. După noi tratative, muncitorii au fost de acord cu reluarea lucrului, cerând în schimb înființarea imediată a economatului conform legii, fapt acceptat de către autorități⁸⁹.

Și la Fabrica de cărămidă „Bohn” din Jimbolia a izbucnit o grevă datorită nemulțumirii muncitorilor față de noua salarizare⁹⁰.

În luna iunie 1947 la Ciacova pensionarii de stat se plâneau că nu primeau pensia la timp, aceasta fiind mică față de gradul de scumpete existent⁹¹. Aceiași situație o întâlnim la Periam, Deta, Giulvăz, Vinga⁹².

Măsura luată de către autorități de a fi tăiate culturile de porumb, floarea soarelui din zona frontierei româno-iugoslave a produs nemulțumirea locuitorilor din comunele situate în apropierea frontierei. Proprietarii culturilor respective declarau că trebuiau să distrugă recolta când aceasta era încă verde și pentru care au muncit tot anul. În consecință operațiunea de distrugere mergea greu, locuitorii refuzând a tăia porumbul și floarea soarelui și intervenind zilnic pe lângă autorități pentru a se reveni asupra acestei dispoziții⁹³. Situația era identică și la Beba Veche, localitate situată la frontiera cu Ungaria, zonă unde se aplica aceiași măsură (aici trebuiau evacuate și conacele situate la 2 km. de frontieră)⁹⁴.

În luna august autoritățile au înfăptuit stabilitatea monetară⁹⁵. Un raport întocmit de către postul de jandarmi Ususau în 10 august 1947 sublinia că populația nu privea cu mare încredere așteptata stabilizare monetară. Circula zvonul că noua monedă va fi tot fără valoare, guvernul realizând stabilizarea monetară în scop propagandistic⁹⁶. Și la Uivar locuitorii erau îngrijorați că prin stabilizarea monetară vor pierde din banii pe care îi aveau, nimeni nemaivânzând nimic⁹⁷.

După înfăptuirea stabilizării agriculturii și industriașii din sectorul de jandarmi Deta erau nemulțumiți, primii declarând că după ce li s-a luat tot grâul disponibil, acum li s-au luat și banii pe care nu-i puteau schimba, rămânând astfel fără hrană și unelte agricole. Parte dintre aceștia arătau că în viitor nu vor mai însămânța decât strictul necesar pentru familiile lor. În privința întreprinzătorilor, aceștia nu mai puteau să-și continue activitatea datorită lipsei de capital. Se adăugau impozitele mari precum și celelalte cheltuieli pentru întreținerea fabricilor și atelierelor⁹⁸. Populația și în special agricultorii erau nemulțumiți datorită noilor prețuri stabilite la textile, încălțăminte și unelte agricole, mult mai scumpe în raport cu prețurile produselor agricole. În plus prețul biletului de tren a devenit foarte scump, țăranii neputându-se deplasa la piață pentru a-și vinde produsele. În consecință la 21 august un grup de oameni s-au adunat în fața unei prăvălii din Deta solicitând insistent reducerea prețurilor la textile și încălțăminte. Circula zvonul că prin măsurile luate autoritățile urmăreau să distrugă țăranimea și să înființeze colhozurile⁹⁹. Aceiași stare de spirit o întâlnim la Beba Veche (comercianții și meseriașii și-au închis magazinele și atelierele refuzând să mai vândă pe bani, fapt pentru care jandarmii au intervenit obligându-i să-și redeschidă magazinele și să vândă mărfuri populației)¹⁰⁰, sectorul de jandarmi Periam¹⁰¹, Ghizela¹⁰², Iohanisfeld¹⁰³, sectorul de jandarmi Giulvăz,¹⁰⁴ Saravale, Igrış și sectorul de jandarmi 6¹⁰⁵.

La Șipet locuitorii afirmă că după ce au predat statului grâul gratis și stabilizarea monetară s-a făcut tot în interesul statului¹⁰⁶. Nici starea de spirit a funcționarilor publici nu era mai bună. La Deta ei erau tot mai îngrijorați din cauza salariilor mici față de scumpirea vieții. Cei care posedau o mică proprietate agricolă intenționau să-și părăsească serviciile și să se ocupe de agricultură. Aceiași situație o întâlnim la Lipova (afecțati fiind și mulți subofițeri de armată care își transformau uniforma militară în îmbrăcăminte pentru copii lor)¹⁰⁷. La Tomnatic în urma stabilizării monetare a avut loc o decădere a vieții economice din cauza lipsei de bani. Prăvăliile, brutăriile, cârciumile stagnează și din cauză că nu se cunoșteau noile prețuri. Cumpărăturile se făceau pe baza schimbului (pe cereale, ouă)¹⁰⁸. Și la Socoani țăranii declarau că prin stabilizarea monetară înfăptuită, autoritățile au căutat să-l distrugă pe proprietarul de pământ. Ei nu își mai puteau cumpăra îmbrăcăminte necesară din economiile care le-au rămas¹⁰⁹. În raza sectorului de jandarmi Giulvăz circula zvonul că în curând se va înfăptui o nouă reformă monetară, iar mulți locuitori căutau să-și

schimbe banii pe care îi mai aveau. În acest sens se deplasau la Timișoara, luând legătura cu persoane care se ocupau cu aceste schimburi¹¹⁰. La Checea existau mari nemulțumiri pentru că cerealele care au fost predate ca și cotă obligatorie la Cooperative nu au fost plătite până în ultima zi, când s-a realizat schimbarea banilor, în schimb banii primiți nu li s-au schimbat¹¹¹.

Pe acest fond de nemulțumire la Chevereșu Mare circula zvonul că în curând statul va trimite echipe pentru a ridica în mod gratuit de la țărani jumătate din vitele, porcii și păsările pe care aceștia le dețineau. În legătură cu stabilizarea monetară se arăta că aceasta a lovit pătura de jos, țăranimea, care a rămas cu bani fără a-i putea schimba. Există apoi o discriminare evidentă între prețul produselor agricole și cel al produselor industriale de primă necesitate pentru țărani. Aceștia nu aveau încredere nici în Cooperativele comunale, care nu erau aprovizionate cu mărfurile necesare locuitorilor satelor. Circula și zvonul ridicării grâului destinat însămânțărilor de toamnă¹¹².

La Liebling pe lângă nemulțumirile datorate stabilizării monetare, localnicii nu vedeau cu ochi buni înființarea fermei de stat, căreia i s-a dat cel mai bun pământ din comună¹¹³. La Banloc producătorii agricoli nu mai aveau ce vinde pentru a face rost de bani pentru cumpărăturile necesare¹¹⁴.

Un document întocmit de către postul de jandarmi Mănăștur din 2 septembrie arăta că circula zvonul efectuării, în scurt timp, a unei noi exproprieri, lăsându-se doar 9 iugăre de familie. Locuitorii mai înstăriți din comună erau foarte îngrijorați, afirmând că li se va lua pământul care va fi dat celor care nu muncesc și „atunci va fi rău de toți, vor suferi cu toții de foamete”¹¹⁵. La Banloc nu existau nici bani, nici mărfuri de vânzare, doar mărunțișuri de mică importanță¹¹⁶. Și la Voiteg exista o situație identică, cooperativele neavând bani cu ce să plătească cerealele¹¹⁷. La Cenadu Mare celor mai mulți locuitori de la care s-a ridicat cota obligatorie de cereale și după data preschimbării banilor, li s-a achitat tot în bani vechi¹¹⁸.

Un document din 4 septembrie indica faptul că la Liebling circula zvonul că de la 1 octombrie vor fi înființate colhozurile. În același timp, de la stabilizarea monetară, măcelarul, cu toată bunăvoința sa, nu putea să satisfacă cerințele locuitorilor deoarece nu dispunea de bani pentru că prețul vitelor era foarte mare și în loc să aibă un câștig trebuia să dea bani din buzunarul său¹¹⁹.

La Cenadu Mare scumpirea combustibilului a făcut ca arăturile de toamnă să nu poată fi efectuate decât într-o mică măsură, fapt ce a determinat îngrijorarea populației. Pentru aratul unui lanț de pământ se cereau 800 de lei, nimeni nefiind în stare să plătească această sumă¹²⁰.

La Bencecu de Sus populația era foarte nemulțumită de prețul dat de colectorii de cereale și de Cooperative pentru grâul din cota obligatorie. În aceste condiții o parte din locuitori refuzau să mai predea cota de grâu, jandarmii recurgând în acest caz la măsuri de forță¹²¹. Localnicii discutau că stabilizarea s-a făcut doar în interesul muncitorimii, deoarece un țăran nu putea cumpăra o pereche de bocanci nici cu 200 kilograme de grâu, pe când înainte de stabilizare se putea cumpăra cu 50 kilograme de făină. Din această cauză se afirma că nu se mai merită să se lucreze pământul, urmând să se producă doar strictul necesar pentru familie. În consecință exista o delăsare totală din partea țăranilor în privința pregătirii pământului pentru semănăturile de toamnă¹²².

La mijlocul lunii septembrie la Voiteg populația era nemulțumită deoarece Cooperativele nu mai primeau floarea soarelui, etc. pe motiv că nu aveau bani. La rândul lor fabricile de ulei nu le producea uleiul dacă nu prezenta actele că a predat cota obligatorie de floarea soarelui. În același timp nici porumbul nu putea fi vândut din lipsa cumpărătorilor¹²³.

La Deta pensionarii de stat nu și-au primit pensiile, iar la târgul săptămânal din 18 septembrie s-a resimțit lipsa aproape completă a articolelor alimentare, în condițiile în care majoritatea populației din localitate se aproviziona de pe piață. Exista neîncredere în stabilizarea monetară din cauza urcării prețurilor la toate articolele, discutându-se despre posibilitatea unei noi stabilizări¹²⁴. În comuna Denta muncitorii de la Fabrica de cânepă erau nemulțumiți că nu și-au primit salariile, neavând cu ce trăi¹²⁵. La Beșenova localnicii care executau prestația în muncă discutau că aceasta reprezintă o măsură specială luată de autorități în vederea înființării de colhozuri pentru ca populația să fie obișnuită să muncească în colectivitate. Se spunea că niciodată „ nu a fost nici o măsură luată de a munci așa în masă ca acum ”¹²⁶.

La Birda invalizii și văduvele de război nu au primit pensiile din martie 1947¹²⁷, în timp ce la Giera funcționarii comunei nu și-au primit de șase luni salariul¹²⁸.

La Toager situația era identică cu cea de la Voiteg, Cooperativele neavând bani cu care să cumpere de la țărani floarea soarelui și porumb și în consecință aceștia nu puteau să se aprovizioneze pentru iarnă¹²⁹.

Nici starea de spirit în rândul grănicerilor de la Checia nu era mai bună, aceștia fiind în general foarte nemulțumiți că nu aveau bocanci și îmbrăcămintea necesară pentru iarnă¹³⁰. Situația era identică și la pichetele Ionel și Pardani (nu aveau în special bocanci)¹³¹.

Și cotele la porumbul recoltat în toamna lui 1947 erau prea mari. La Tomnatic populația era nemulțumită deoarece cantitatea de porumb care se ridica era prea mare, sătenilor rămânându-le prea puțin¹³².

La Deta dispozițiile autorităților prin care s-au lăsat libere prețurile pieței au creat mari nemulțumiri în rândurile funcționarilor și muncitorilor care nu puteau cumpăra cu salariile pe care la aveau, deși piața a devenit mai abundentă în privința alimentelor¹³³. Circula în sectorul de jandarmi Deta zvonul că va avea loc în scurt timp o nouă stabilizare monetară, cea din august fiind făcută doar ca statul să strângă aurul de pe piață¹³⁴. La Seceani agricultorii de teama unei noi stabilizări nu mai vindeau nimic, iar dacă vindeau ceva forțați de împrejurări, imediat căutau să valorifice în alte articole banii pe care îi aveau. Se simțea și aici lipsa alimentelor de primă necesitate¹³⁵.

La Sacoșu Mare proprietarii de vaci care și-au predat cota de lapte în contul Convenției de Armistițiu nu și-au primit de trei luni banii pentru laptele predat. Erau nemulțumiri și datorită prețului scăzut al cerealelor predate ca și cotă obligatorie, unii refuzând să primească banii¹³⁶. La 1 noiembrie un raport al postului de jandarmi Topolovățu Mare arăta că în comună circula zvonul potrivit căruia autoritățile vor bloca porcii și porumbul. Parte din oameni au început să-și vândă porcii, care nu erau îngrășați cum trebuie. Aceiași stare de spirit este întâlnită la Vinga (unde de teama blocărilor porcii erau tăiați), Tomnatic (șvabii tăiau porcii, iar coloniștii ascundeau porumbul), Uivar¹³⁷.

În localitatea Mănăștur cei care se deplasau la piețele din Timișoara și Arad comentau că măsura luată de guvern de a lăsa liber prețul pieței constituia ultima încercare a acestuia de a lua din mâna țăranului ultimul produs pe care îl avea ca surplus sau ce îl vindea pentru a-și face rost de bani, urmând ca apoi să aibă loc o nouă stabilizare monetară și în cele din urmă să se înființeze colhozul¹³⁸.

Întreaga populație a Macedoniei era foarte nemulțumită și agitată datorită cotei obligatorii de porumb ce trebuia predată. Țăranii au vândut porumbul pe piață (profitând de liberalizarea prețului) pentru a avea banii necesari nevoilor casnice, iar cotele erau prea mari față de cantitatea de porumb care le-a mai rămas¹³⁹. Situația era identică la Deta (cei împroprietăriți trebuiau să plătească și rata pământului primit), Voiteg (nemulțumiri și datorită majorării impozitului agricol)¹⁴⁰, Șag, Comloșu-Mare, Butin¹⁴¹. La Checea populația era nemulțumită datorită impozitului fixat care era foarte mare, iar problema cotei de porumb creia nemulțumiri și la Uivar și Sânmartinu Sârbesc¹⁴². Și la Ciacova a ajuns zvonul că în scurt timp vor începe blocările de porci și vite, majoritatea căutând să vândă cu prețuri de nimic animalele respective. Nemulțumiri existau și în urma restricțiilor aplicate în legătură cu tăierea bovinelor, porcinelor și ovinelor. Autoritățile jandarmerești locale precizau că cea mai mare parte a populației nevoiașă neavând alte alimente se aprovizionau cu carne de la măcelării¹⁴³.

Nemulțumirile legate de cota de porumb sunt întâlnite și la Bazoșu – Vechi, Herneacova, Stanciova, Variaș¹⁴⁴, Biled¹⁴⁵, Clopodia (unii locuitori amenințând că nu vor da nici un bob de porumb, iar alții că nu vor mai semăna nimic în primăvară)¹⁴⁶, Liebling¹⁴⁷, Șarlota¹⁴⁸, Denta, unde un raport din 26 noiembrie arăta că populația declara că guvernul i-a luat și gâtul, nemaivând pâine pentru mâncare. Prin aceste măsuri statul urmărea înființarea colhozurilor. Pentru achitarea impozitelor agricole parte din locuitori și-au pus pământurile în vânzare dar nimeni nu le cumpăra¹⁴⁹, Toager¹⁵⁰, Orțișoara,¹⁵¹ Vinga¹⁵².

La 16 noiembrie 1947 prim-pretorul plasei Ciacova i-a convocat pe toți primarii și notarii din subordinea sa, atrăgându-le atenția că porumbul trebuia colectat fără excepție, în caz contrar atât primarul cât și membrii comisiei interimare din localitatea unde nu s-a ridicat cota stabilită urmau să fie arestați și trimiși în lagăr pentru neinteres și sabotarea colectării porumbului. Drept urmare în 18 noiembrie s-au prezentat la Pretura Plasei primarii și membrii comisiilor interimare din circa 6-7 comune, care au preferat să fie trimiși în lagăr deoarece nu puteau să colecteze cantitatea de porumb impusă întru-cât aceasta nu exista. Autoritățile raportau că populația din comunele care alcătuiau plasa Ciacova era foarte nemulțumită și agitată pentru că i se lua și ultimul bob de porumb. Țăranii erau hotărâți să intervină pe lângă Prefectura județului pentru a cere să nu

li se mai ia porumbul. În fața acestei situații alarmante pretorul a luat legătura cu subprefectul județului Timiș-Torontal, arătându-i starea de lucru, dar acesta a ordonat categoric să fie executate ordinele existente, cantitățile fixate de porumb ce trebuiau predate neputând fi micșorate cu nimic. În consecință autoritățile locale controlau casă de casă în vederea realizării cotei ce trebuia predată de plasa Ciacova¹⁵³.

La Orțișoara autoritățile locale au ridicat din casele oamenilor îmbrăcămintea, obiecte casnice, inventar agricol, deoarece nu au fost plătite impozitele agricole¹⁵⁴. Același lucru s-a întâmplat și la Vinga¹⁵⁵.

La Satchinez, Bărăteaz, Hodoni locuitorii nu au primit banii pentru laptele predat la Cooperativele sătești timp de aproape patru luni¹⁵⁶. În localitățile Breștea, Omoru-Mic comisiile de blocare a porumbului au săvârșit o serie de ilegalități¹⁵⁷.

Un raport întocmit de către sectorul de jandarmi Deta la 22 decembrie 1947 ne arată starea economică de pe raza acestui post la sfârșitul anului respectiv. Comercianții și micii întreprinzători erau nemulțumiți deoarece prin impozitele mari și prin restricțiile de a se aproviziona cu mărfurile și materiile prime necesare, dar și prin concurența venită din partea Cooperativelor, se vedeau puși în situația de a nu mai putea funcționa. În privința țăranilor, noile impozite agricole erau prea mari, neputând a fi suportate de către aceștia. În urma blocării porumbului nu le mai rămânea strictul necesar pentru nevoile familiale, iar prețul oficial era derizoriu în raport cu prețul pieței¹⁵⁸. Era un raport cenușiu, care prefigura perfect drama ce urma să se producă în lumea românească peste doar câteva zile și apoi pentru 50 de ani.

Concluzionând, în anul 1947 prigoana asupra opoziției democratice din România s-a intensificat. În primul rând au fost luate o serie de măsuri împotriva membrilor principalului partid anticomunist: Partidul Național-Țărănesc. Aceste măsuri au culminat cu scoaterea partidului în afara legii în vara lui 1947. În județul Timiș-Torontal autoritățile i-au urmărit și i-au reținut pe liderii locali național-țărăniști, fiind interesați în confiscarea arhivelor organizațiilor respective. În fața prigoanei o serie de fruntași ai acestui partid și-au părăsit locuințele, reușind pentru moment să scape de arestare. După interzicerea P.N.Ț. unii dintre membrii acestuia s-au înscris în partidele din arcul guvernamental, pentru a scăpa de măsurile luate contra lor de către guvernul Petru Groza. Documentele care analizează situația politică din anul 1947 ne furnizează și date privind modul cum s-au

desfășurat alegerile parlamentare din anul anterior, evidențiind victoria opoziției democratice în mai multe localități din județ. Intenția autorităților ca populația să ceară condamnarea liderului P.N.Ț. Iuliu Maniu s-a izbit de refuzul din partea locuitorilor unor comune (Pustiniș, Luncareț). După retragerea de la guvernare a P.N.L. Tătărăscu se înregistrează o stare de îngrijorare din partea membrilor acestui partid de a nu avea aceeași soartă cu cea a național-țărăniștilor. Populația se teme și de o abdicare a Regelui Mihai, fapt ce s-a și împlinit la sfârșitul anului.

În privința evoluției relațiilor internaționale circula zvonul unui posibil război între cele două blocuri politico-militare existente.

Locuitorii sârbi înstăriți se situau de partea grupării regaliste din țara vecină, pe când cei săraci de partea lui Tito. Circula zvonul că se va realiza un schimb de populație între România și Iugoslavia, fapt ce provoca îngrijorarea populației sârbe din diverse localități, care nu dorea să-și abandoneze avutul pe care îl deținea. Din diverse localități ale județului plecau în Iugoslavia pentru a participa la construcția de căi ferate grupuri de sârbi, în special tineri.

Situația șvabilor era în continuare dificilă. Se aflau în lagărele din U. R. S. S. o serie de șvabi nevinovați. În 1947 șvabii au fost trimiși în detașamentele de muncă obligatorie organizate în diverse locuri din țară. În aceste condiții unii șvabi căutau să plece din țară, urmărind să ajungă în zona de ocupație occidentală din Germania.

Întâlnim și acțiuni iredentiste maghiare, precum și transferarea în U. R. S. S. a rutenilor din unele localități din județ și respectiv în Cehoslovacia a locuitorilor slovaci.

Din punct de vedere economic situația locuitorilor din județ a devenit critică. Stabilizarea monetară a lovit interesele întregii populații. Țăranilor nu li s-au permis să schimbe decât o anumită sumă de bani, situația lor financiară devenind extrem de grea. Prețul produselor industriale era cu mult mai mare față de cel al produselor agricole. După o perioadă de liberalizare a pieței în care țăranii și-au vândut porumbul pentru a obține banii în vederea cumpărării produselor de care aveau nevoie, agricultorii s-au văzut puși în situația de a nu mai avea de unde preda cota obligatorie de porumb. În plus impozitele agricole erau mari, iar autoritățile au recurs la măsuri brutale pentru ca țăranii să-și achite obligațiile pe care le aveau față de stat. Teama de colhoz a existat în permanență în satul bănățean în cursul anului 1947. Nici situația meseriașilor și comercianților nu a fost mai

bună. Aceștia se confruntau cu impozite prea mari, cu lipsa de capital, cu concurența neloială din partea Cooperativelor susținute de autorități, precum și cu dificultatea de a-și obține materiile prime și respectiv mărfurile necesare. În aceste condiții mulți doreau să renunțe la afacerile lor. Muncitorii, funcționarii, pensionarii aveau salarii și pensii prea mici, pe care nu le primeau nici la timp. În urma stabilizării monetare asistăm la o decădere a vieții economice, pe fondul lipsei de bani.

Măsurile luate de către autorități pe plan politic și economic în anul 1947 ne arată un regim din ce în ce mai autoritar, care se îndreaptă spre un sistem comunist, pe fondul unei nemulțumiri aproape generale.

Vasile Rămneanțu
Universitatea de Vest Timișoara
Facultatea de Litere, Teologie și Istorie
Bd. Vasile Pârvan, nr. 4.

NOTE

1. Vasile Rămneanțu, *Câteva considerații privind starea de spirit a locuitorilor din județul Timiș-Torontal în anul 1947*, în *Analele Banatului*, S. N., nr. XII-XIII, 2004-2005, p. 481-509.
2. Arhivele Naționale Timiș, *Fond Legiunea de Jandarmi Timiș-Torontal*, d. 193/ 1947, f. 1.
3. *Ibidem*, f. 18.
4. *Ibidem*, f. 58.
5. *Ibidem*, f. 29-30.
6. Idem, d. 195/1947, f. 1, 3.
7. *Ibidem*, f. 26.
8. *Ibidem*, f. 13.
9. *Ibidem*, f. 7.
10. *Ibidem*, f. 9.
11. *Ibidem*, f. 10.
12. *Ibidem*, f. 6.
13. Idem, d. 196/1947, f. 3-4. În dosarul său, Pulca mai era acuzat că a făcut "contestații neîntemeiate", vezi f. 47.
14. *Ibidem*, f. 7.
15. *Ibidem*, f. 13.
16. *Ibidem*, f. 78.
17. Idem, d. 219/1947, f. 52.
18. *Ibidem*, f. 15.
19. *Ibidem*, f. 64.

20. *Ibidem*, f. 149.
21. *Ibidem*, f. 150.
22. *Ibidem*, f. 152.
23. *Ibidem*, f. 166.
24. *Ibidem*, f. 185.
25. *Ibidem*, f. 21.
26. P.N.L., Tătărașcu a fost obligat să se retragă din coaliția guvernamentală.
27. Arhivele Naționale Timiș, *Fond Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal*, d. 219/1947, f. 249, 262.
28. *Ibidem*, f. 95.
29. *Idem*, d. 180/1947, f. 19.
30. *Ibidem*, f. 20.
31. *Ibidem*, f. 2-5.
32. *Ibidem*, f. 10-14.
33. *Idem*, d. 219/1947, f. 278.
34. *Ibidem*, f. 13.
35. *Ibidem*, f. 18.
36. *Ibidem*, f. 117.
37. *Ibidem*, f. 132.
38. *Ibidem*, f. 135.
39. *Ibidem*, f. 244.
40. *Ibidem*, f. 215.
41. *Ibidem*, f. 214.
42. *Ibidem*, f. 73.
43. *Ibidem*, f. 170.
44. Cei patru trebuiau să rezolve problemele aflate în dispută la sfârșitul războiului.
45. Arhivele Naționale Timiș, *Fond Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal*, d. 219/1947, f. 306.
46. *Idem*, d. 200/1947, f. 3.
47. *Ibidem*, f. 16.
48. *Ibidem*, f. 6-8.
49. *Ibidem*, f. 17-27.
50. *Ibidem*, f. 43.
51. *Ibidem*, f. 45.
52. *Ibidem*, f. 81-82.
53. *Ibidem*, f. 80.
54. *Ibidem*.
55. *Idem*, d. 219/1947, f. 93.
56. *Ibidem*, f. 94.
57. *Ibidem*, f. 139.
58. *Idem*, d. 200/1947, f. 30.
59. *Idem*, d. 204/1947, f. 197.
60. *Ibidem*, f. 16.
61. *Idem*, d. 209/1947, f. 3.
62. *Ibidem*, f. 20.
63. *Ibidem*, f. 22.
64. *Ibidem*, f. 30.
65. *Ibidem*, f. 271.

66. *Ibidem*, f. 310.
67. *Ibidem*, f. 65.
68. *Ibidem*, f. 322.
69. *Idem*, d. 219/1947, f. 125.
70. *Ibidem*, f. 156.
71. *Ibidem*, f. 211.
72. *Idem*, d. 209/1947, f.193.
73. *Idem*, d.196/1947, f. 8.
74. *Idem*, d.219/1947, f. 8.
75. *Idem*, d. 180/1947, f. 2.
76. *Idem*, d. 219/1947, f. 148.
77. *Ibidem*, f. 168.
78. *Ibidem*, f. 162.
79. *Ibidem*, f. 169.
80. *Idem*, d. 192/1947, f .6.
81. *Ibidem*, f. 15.
82. *Ibidem*, f. 18.
83. *Ibidem*, f. 22.
84. *Ibidem*, f. 27.
85. *Ibidem*, f. 29.
86. *Ibidem*, f. 30.
87. *Ibidem*, f. 32, 34.
88. *Ibidem*, f. 57, 59.
89. *Ibidem*.
90. *Ibidem*, f. 57.
91. *Ibidem*, f. 87.
92. *Ibidem*, f. 91, 93-95.
93. *Idem*, d. 219/1947, f. 1-2.
94. *Ibidem*, f. 25.
95. Conform legii agricultorii puteau preschimba cel mult 5.000.000 lei vechi, iar cei care au predate cota obligatory de cereale pâna la data apariției legii stabilizării aveau dreptul de a mai schimba în plus 2.500.000 lei vechi. *Colecțiunea de legi și regulamente*, tomul XXV, 1947, Buc. 1948, p. 1048.
96. Arhivele Naționale Timiș, *Fond Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal*, d. 219/1947, f. 17.
97. *Ibidem*, f. 20.
98. *Ibidem*, f. 26.
99. *Ibidem*, f. 28.
100. *Ibidem*, f.23.
101. *Ibidem*, f. 22.
102. *Ibidem*, f. 24.
103. *Ibidem*, f. 30.
104. *Ibidem*, f. 31.
105. *Ibidem*, f. 33, 35.
106. *Ibidem*, f. 36.
107. *Ibidem*, f. 41-42.
108. *Ibidem*, f. 47.

109. *Ibidem*, f. 51.
110. *Ibidem*, f. 53.
111. *Ibidem*, f. 55.
112. *Ibidem*, f. 57.
113. *Ibidem*, f. 65.
114. *Ibidem*, f. 72.
115. *Ibidem*, f. 74.
116. *Ibidem*, f. 75.
117. *Ibidem*, f. 84.
118. *Ibidem*, f. 88.
119. *Ibidem*, f. 82.
120. *Ibidem*, f. 90.
121. *Ibidem*, f. 99.
122. *Ibidem*, f. 102.
123. *Ibidem*, f. 122.
124. *Ibidem*, f. 123-124.
125. *Ibidem*, f. 127.
126. *Ibidem*, f. 136.
127. *Ibidem*, f. 140.
128. *Ibidem*, f. 143.
129. *Ibidem*, f. 144.
130. *Ibidem*, f. 154.
131. *Ibidem*, f. 206.
132. *Ibidem*, f. 153.
133. *Ibidem*, f. 164.
134. *Ibidem*, f. 188.
135. *Ibidem*, f. 167.
136. *Ibidem*, f. 194, 199.
137. *Ibidem*, f. 226-227, 229, 230.
138. *Ibidem*, f. 232.
139. *Ibidem*, f. 236.
140. *Ibidem*, f. 237-238.
141. *Ibidem*, f. 241-243.
142. *Ibidem*, f. 247-248.
143. *Ibidem*, f. 250.
144. *Ibidem*, f. 251-252.
145. *Ibidem*, f. 254.
146. *Ibidem*, f. 261.
147. *Ibidem*, f. 268.
148. *Ibidem*, f. 272.
149. *Ibidem*, f. 277.
150. *Ibidem*, f. 289.
151. *Ibidem*, f. 281.
152. *Ibidem*, f. 283.
153. *Ibidem*, f. 265.
154. *Ibidem*, f. 281.

- 155. *Ibidem*, f. 283.
- 156. *Ibidem*, f. 274.
- 157. *Ibidem*, f. 292.
- 158. *Ibidem*, f. 306.

PUBLIC REACTIONS TO THE 1947 POLITIC AND ECONOMIC EVENTS IN THE TIMIȘ – TORONTAL COUNTY

Summary

The sources of this paper are to be found in the archive records of the Gendarme Legion of the Timiș – Torontal County, kept in the State Archives of Timișoara.

In 1947, persecutorial acts against democratic opposition intensified, especially those against the members of the National Peasant Party (NPP), being the main anticommunist party. These measures culminated with the outlawing of NPP in the summer of 1947. In the Timiș-Torontal County, local leaders of the NPP have been harassed and eventually detained, as the authorities were interested in confiscating the archives of the party branch. Facing persecutions, some of the leaders had left their homes, temporarily escaping detention. Following the outlawing of NPP, some of its members joined the parties from the governmental range, in order to avoid the measures taken against them by the Petru Groza government.

The documents concerning the 1947 politic situation also supply data concerning the way parliamentary elections took place in the previous year, emphasizing the victory of the democratic opposition in several localities from this county. As for the intention of the authorities to obtain a public condemn of the NPP national leader, it had faced the refusal of the inhabitants from several villages (e.g. Pustiniș, Lucareț). Following the withdrawal of National Liberal Party from governing, its members feared that they would share the same fate as of the NPP party. Also, the population feared that king Michael I would abdicate. His abdication occurred in late December that year.

As for the evolution of the international relations, rumors of a possible war between the two politic and military coalitions were spreading.

The wealthy Serbians took side of the royalist movement from the neighboring country, while the poorer ones took Tito's side. Other rumors of a possible exchange of population between Romania and Yugoslavia caused anxiety among the Serbian population.

The Swabians faced a difficult situation. Some of them were guiltlessly detained in USSR camps. In 1947 many of them have been forcefully enlisted in labour parties across Romania. As a result, some of the Swabians intended to leave the country and reach the western occupied zones from Germany.

Hungarian irredentist actions are also documented for this period, along with relocations of Ruthenians to USSR and of Slovaks to Czechoslovakia.

The economic state of the county inhabitants became critical, as the monetary stabilization affected the entire population and the peasants were allowed to exchange but a limited amount of money.

The price of the industrial products was much higher than that of the agricultural ones. Immediately after a period of relative liberalization of the market, during which peasants had sold the maize in order to get the money they needed to buy other products, they find themselves unable to deliver the compulsory quota of maize. The artisans and merchants were also facing a difficult period. They were confronted with high taxes, lack of capital, disloyal competition of the state supported cooperatives and difficulties in getting raw materials and specific products. The workers, clerks and pensioners were underpaid and little money they lived on were not even paid in due time.

The politic and economic measures taken in 1947 by the Romanian authorities point to an authoritarian regime that was making for a communist system, against a background of a quasi-general discontent of the population.

